

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu John Stott

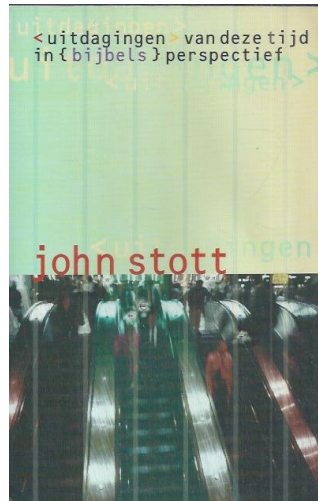
### Boek

Uitdagingen van deze tijd in bijbels perspectief, 3<sup>e</sup> druk (1999)

Auteur: John Stott

<https://www.tweedehandschristelijkeboeken.nl/winkel/geloofsopbouw/uitdagingen-van-deze-tijd-in-bijbels-perspectief-john-stott/>

In deze module maken we een selectie van vier onderwerpen uit dit inhoudrijke boek. Op pagina 3 staan per thema enkele literatuursuggesties. Vanaf pagina 4 geven we een uitwerking van deze vier onderwerpen.



### Inleiding

Wat heeft het christelijk geloof te zeggen over de problemen van de moderne samenleving? Oftewel, hoe relevant is de boodschap van de Bijbel voor het leven van nu? Dat is de vraag die John Stott tijdens zijn leven veel jaren ter harte ging. Hij was een toonaangevende evangelische theoloog en tegelijkertijd uiterst maatschappelijk betrokken. In de jaren tachtig was hij een van de oprichters van het 'London Institute for Contemporary Christianity', een studiecentrum voor 'eigentijds christendom'. Dit werd de voedingsbodem voor zijn heel bekende boek 'Issues facing christians today' (1988). Daarin behandelde Stott de grote vraagstukken van de westerse wereld vanuit een christelijk perspectief.

In 1999 verscheen een geheel herziene uitgave, nu ook in het Nederlands. Hier is veel recent onderzoeksmateriaal in verwerkt. John Stott gaat veel uitvoeriger in op de zorg van het milieu en de snel slinkende natuurlijke hulpbronnen. Ook het terrein van de menselijke relaties komt breed aan bod, inclusief een diepgaande bespreking van de homoseksualiteit die zowel binnen als buiten de kerk veel opzien zal baren. Verder veel aandacht voor oorlog, armoede, werkgelegenheid en de verhouding tussen mannen en vrouwen.

Ruim twintig jaar later kunnen we nog steeds onze winst doen met het grondige en gelovige denkwerk dat John Stott en zijn medestanders al vele jaren hebben verricht. Het is een lijvig boek van ruim 540 pagina's, waarvan we in deze module vier hoofdstukken voor het voetlicht zullen halen.

# Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

## John Stott

### Inhoudsopgave

#### Deel I – Christenen in een niet-christelijke samenleving

- 1). Betrokkenheid: gaat het ons iets aan?
- 2). Complexiteit: kunnen we juist denken?
- 3). Pluralisme: Moeten we onze standpunten opleggen?
- 4). Vervreemding: hebben we enige invloed?**

#### Deel II – Mondiale vraagstukken

- 5). Oorlogen en geruchten van oorlogen
- 6). Onze menselijke omgeving
- 7). Economische ongelijkheid tussen noord en zuid
- 8). Mensenrechten**

#### Deel III – Maatschappelijke onderwerpen

##### **9). Werk en werkloosheid**

- 10). Goede relaties op de werkvloer
- 11). De multiraciale droom
- 12). Armoede, rijkdom en eenvoud

#### Deel IV – Seksuele onderwerpen

##### **13). Vrouwen, mannen en God**

- 14). Huwelijk en scheiding
- 15). Abortus en euthanasie
- 16). Homoseksuele relaties
- 17). Conclusies: een oproep tot christelijk leiderschap

### Bijeenkomsten

we bespreken een aantal hoofdstukken in een viertal bijeenkomsten. We hebben gekozen voor een viertal onderwerpen, die hierboven **vet** en onderstreept zijn.

1<sup>e</sup> bijeenkomst

**Hoofdstuk 4 – vervreemding: hebben we enige invloed?**

2<sup>e</sup> bijeenkomst

**Hoofdstuk 8 – Mensenrechten**

3<sup>e</sup> bijeenkomst

**Hoofdstuk 9 – Werk en werkloosheid**

4<sup>e</sup> bijeenkomst

**Hoofdstuk 13 – Vrouwen, mannen en God**

# Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

## John Stott

### Meer weten?

#### THEMA Hebben we invloed

**1). Vreemdelingen en priesters (Stefan Paas)**

<https://www.theologie.nl/boekrecensies/recensie-vreemdelingen-en-priesters-stefan-paas/>  
<https://waargemaakt.wordpress.com/2015/11/15/drielemmas-rond-prachtig-inspiratieboek-van-stefan-paas/>

**2). Wat is de meerwaarde van christelijke politiek in deze tijd?**

<https://wi.christenunie.nl/christelijkepolitiekseculieretijd>

**3). Een stad op een berg. De publieke rol van protestantse kerken in Nederland**

<https://boeken.tweedehands.net/religieus/stad-op-een-berg-de-publieke-rol-van-protestantse-kerken.html>

#### Thema Werk en werkloosheid

**1). Werkloosheid**

<https://www.christenunie.nl/standpunt/werkloosheid>

**2). Hoe kunnen kerken een naaste zijn voor werklozen?**

<http://docplayer.nl/4793831-Verslag-netwerkdag-hoe-kunnen-kerken-een-naaste-zijn-voor-werkzoekenden.html>

**3). Hulp voor langdurig werklozen**

<https://www.cgm.nl/nieuwsbericht/samen-werken-voor-werk-vraagt-gerichte-aanpak>

**4). Essay 'werkloosheid, duurzaamheid en geloof'**

<https://www.raadvanckerken.nl/nieuws/2010/08/werkloosheid-en-geloof/>

**5). Imagine Church (Neil Hudson)**

How can an ordinary church become a community of people who help one another live out their whole life at home, work, church, in the neighbourhood as followers of Jesus in his mission to the world? This book is for those who want life together in church to equip disciples who live out their faith in the realities of their day-to-day world.

- Draws on three years of work with pilot churches across the UK
- Practical examples of how a church can change
- Real-life stories of churches and individuals

<https://ivpbooks.com/imagine-church>

**6). Goed werk – ons dagelijks werk en Gods plan voor de toekomst (Tim Keller)**

<https://www.uitgeverijvanwijnen.nl/goed-werk-tim-keller-9789051947274.html>

**7). Kerk en werk; een prikkelende relatie**

<https://www.raadvanckerken.nl/nieuws/2015/07/kerk-en-werk-een-prikkelende-relatie/>

#### Thema Mensenrechten

**1). Ooggetuige in Papoea (Aad Kamsteeg)**

<https://www.boekenbestellen.nl/boek/ooggetuige-in-papua/9789058818140>

**2). Kerk in de strijd tegen moderne slavernij (Henk Jan Kamsteeg)**

[http://www.dereformatie.nl/content/files/Files/Bijlagen/88/88\\_20\\_Henk\\_Jan\\_Kamsteeg.pdf](http://www.dereformatie.nl/content/files/Files/Bijlagen/88/88_20_Henk_Jan_Kamsteeg.pdf)

**3). Een plaag van geweld; het ware verhaal achter slavernij (Henk Jan Kamsteeg)**

<https://www.wereldvanculturen.nl/een-plaag-van-geweld-het-schokkende-verhaal-van-moderne-slavernij/>

**4). Menselijke waardigheid en mensenrechten in Nederland**

**Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu  
John Stott**

**Uitwerking van de gekozen thema's**

Bijeenkomst	Onderwerp
1 <sup>e</sup> bijeenkomst	<p><b>Hoofdstuk 4 – Vervreemding: Hebben we enige invloed? (p. 97 t/m 119)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Vervreemding is het gevoel van economische en politieke machteloosheid. De kolossen van geïnstitutionaliseerde macht rollen rusteloos voort en de gewone man en vrouw kunnen niets doen om hun richting of snelheid te veranderen, laatst staan dat ze ze tot stilstand zouden kunnen brengen. We zijn slechts toeschouwers van een zich ontwikkelende situatie en we voelen ons volkomen machteloos om ook maar enige invloed daarop uit te oefenen (97)</li> <li>✓ Stott vindt het een droevige zaak dat veel christenen besmet worden door die geest van vervreemding. De onderwerpen zijn niet alleen bijzonder ingewikkeld (wat weten wij daar nu van), maar de maatschappelijk is ook nog eens erg pluralistisch (wij hebben het monopolie van de macht niet) en de tegenkrachten zijn overweldigend (wij hebben geen enkele invloed) (98)</li> <li>✓ Het eerste medicijn tegen dit mengsel van seculiere vervreemding en christelijke pessimisme is de geschiedenis. De geschiedenis is vol voorbeelden van sociale veranderingen die onder invloed van christenen tot stand kwam. Hij noemt een aantal voorbeelden van sociale veranderingen in Engeland en wereldwijd (99). Historisch gezien is het christelijke pessimisme ongefundeerd</li> <li>✓ Het christelijk pessimisme is ook theologische gezien ongerijmd.. Het goddelijk beeld in de mens is niet uitgewist. Hoewel hij zondig is, kan de mens nog steeds goed doen, zoals Jezus duidelijk leerde (Matt. 7:11). En we zien dat ook overal om ons heen. Bovendien verlost en vernieuwt Jezus Christus mensen. Zullen we dan zeggen dat wedergeboren en vernieuwde mensen niets kunnen doen om de maatschappij te weerhouden of te hervormen? (100)</li> <li>✓ Het eenstemmige getuigenis van de geschiedenis en de Schrift is dat christenen een geweldige invloed op de maatschappij hebben gehad. We zijn niet machteloos. De dingen kunnen veranderd worden. De zondigheid van de menselijke natuur betekent niet dat maatschappelijke hervormingen en verbeteringen onmogelijk zijn. Het betekent slechts dat er geen volmaakte en absolute sociale orde kan zijn ... vóór de gedaantewisseling van de wereld (101)</li> <li>✓ Vervolgens staat Stott stil bij de verwachtingen die Jezus had van zijn volgelingen. Hij gaf er de meest levendige beschrijving van in de Bergrede door zijn metaforen van zout en licht. Op dat moment ware ze slechts met een klein aantal. Toch moesten ze het zout en het licht voor de hele wereld worden. Wat bedoelde Hij.</li> </ul> <p>Ten minste vier waarheden moeten niet over het hoofd worden gezien (101)</p>

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu John Stott

- 1). Christenen zijn fundamenteel anders dan niet-christenen, of zouden dat in ieder geval moeten zijn. De wereld is in verval, maar de discipelen moeten haar zout zijn en het bederf tegengaan (102)
- 2). Christenen moeten de niet-christelijke maatschappij doortrekken. Ze moeten zich maatschappelijk niet afzonderen, want dan kunnen ze er geen invloed op uitoefenen, maar ze moeten volop aan het leven in de maatschappij deelnemen (102)
- 3). Christenen kunnen de niet-christelijke maatschappij beïnvloeden. Jezus zal bedoeld hebben dat christenen het sociale verval kunnen tegengaan en de duisternis van het kwaad kunnen verdrijven (102)
- 4). Christenen moeten hun christelijke onderscheidendheid behouden. Als er wordt gevraagd wat die 'zoutheid' en 'helderheid' van christelijke heiligheid inhoudt, geeft de rest van de Bergrede daar een antwoord op (104)

- ✓ Dit roept de vraag op waarom christenen niet een veel grotere invloed ten goede hebben gehad op de niet-christelijke wereld. De gepubliceerde statistieken over het Amerikaanse christendom zijn verbijsterend. Hoe komt het dan dat dit grote leger van christelijke soldaten niet meer succes heeft in het terugdringen van het kwaad? Belangrijker dan alleen maar aantallen van belijdende discipelen zijn zowel de kwaliteit van hun discipelschap als hun strategie. Wat ook een rol speelt is het vervuilen van Christus' extremistisch onderwijs en het besnoeien van zijn radicale evangelie (103)
- ✓ De vraag die gesteld moet worden, is: waar is de kerk? Waarom doortrekt en verandert het zout en het licht van Jezus Christus onze maatschappij niet? (103)
- ✓ Deze doelstelling en verwachting van Christus zou voldoende moeten zijn om ons gevoel van vervreemding te overwinnen. Op ons werk of in onze omgeving worden we misschien door deze en gene met de nek aangekeken. De seculiere samenleving doet misschien haar best om ons te negeren. We moeten ons echter niet aan de kant laten zetten, maar ernaar streven een invloedrijke positie in te nemen ter wille van Christus (104)
- ✓ De volgende vraag is hóe we enige invloed kunnen uitoefenen voor Christus. Wat betekent het in de praktijk om in de wereld zout en licht te zijn? Hoe kunnen we maatschappelijke verandering bewerkstelligen? Stott biedt zes manieren, in drie paren aan (105 v.v.)

### **Gebed en evangelisatie**

- 1). Ten eerste is er de kracht van het gebed. We kunnen de bijbel niet lezen zonder onder de indruk te komen van de nadruk die op de kracht van het gebed gelegd wordt (Jak. 5:16 en Matt. 18:19 en 1 Tim. 2:1-4)). Gebed is een onmisbaar onderdeel in het leven van de christen en kan ook niet gemist worden in het leven van de plaatselijke gemeente (105)
- 2). Dit boek gaat over christelijke sociale verantwoordelijkheid en niet over evangelisatie. Toch horen die twee bij elkaar. De liefde voor onze naasten moet gestalte krijgen in een holistische zorg voor al hun noden. Dat is de reden dat in de bediening van Jezus woorden en werken samengingen. Evangelisatie en sociale actie zijn als de twee delen van een schaar, of als de twee vleugels van een vogel (107). Hij bespreekt ook de redenen waarom evangelisatie gezien moet

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

worden als een noodzakelijke inleiding op en fundering van sociale actie (107 - 110). Evangelisatie is het belangrijkste instrument voor maatschappelijke verandering. We hebben gezien dat de maatschappij zout en licht nodig heeft, maar alleen het evangelie kan dat scheppen. Evangelisatie gaat aan maatschappelijke actief vooraf (108)

#### **Getuigenis en protest**

3). Alle christenen worden opgeroepen om evenals hun Meester 'van de waarheid te getuigen'. De hoogste waarheid waarvan wij getuigen is natuurlijk Jezus Christus zelf, want Hij is de waarheid (Joh. 14:6), maar alle waarheid – wetenschappelijk, bijbels, theologisch, moreel – is zijn waarheid en we moeten die zonder vrees verdedigen, handhaven en beargumenteren. Dat is de manier om een ethische apologie te ontwikkelen en om deel te nemen aan het publieke debat over hedendaagse onderwerpen. Bovendien moet de ware getuige in navolging van Jezus bereid zijn om te lijden en – zo nodig – te sterven voor zijn getuigenis (111,112)

4). Een positief getuigenis van de waarheid moet samengaan met de verwerping van het tegendeel: protest tegen dwaasheid, bedrog en verdorvenheid. Het lijkt erop dat er veel mensen zijn die weinig op hebben met het wapen van rationeel protest, maar Stott denkt dat dit niet terecht is. Publieke beroering is een effectief wapen en hij geeft een aantal voorbeelden (113, 114). Overtuigende, op bijbelse waarden gebaseerde argumentatie kan de gezamenlijke steun van zowel christenen als niet-christenen winnen. Laat niemand zeggen dat protesteren en het voeren van campagnes een verspilling van tijd en moeite is (115)

#### **Voorbeelden en groepen**

5). De waarheid is krachtig als die beargumenteerd wordt; zij wordt nog krachtiger als zij wordt aangetoond. Want mensen moeten niet alleen de argumenten begrijpen, maar ze moeten ook de voordelen zien. Nog meer invloed dan in het voorbeeld van een enkele christen en gezin heeft de plaatselijke gemeente. Want de kerk is door God bedoeld als zijn nieuwe en verlorene gemeenschap, die de idealen van zijn Koninkrijk belichaamt. We moeten de krachtige invloed op de maatschappij van de schepping van een nieuwe alternatieve sociale groep niet onderschatten, want de belangrijkste sociale structuur waardoor het evangelie werkt om andere structuren te veranderen is die van de christelijke gemeenschap (115).

6). Kleine groepen christenen kunnen zichtbare belichamingen zijn van het evangelie. Ze kunnen ook gebruik maken van alle middelen om de maatschappij te beïnvloeden die Stott tot dusver heeft genoemd. Ook de Here zelf koos voor zo'n groep. Hij begon met een groep van twaalf discipelen en in de lange geschiedenis van de kerk zijn tal van voorbeelden te vinden van de strategische invloed van kleine groepen (116). Stott geeft hiervan meerdere voorbeelden (117, 118)

- ✓ De tegenstelling tussen de reus en de jongen, het zwaard en de slinger, hoogmoedig pochen en nederig vertrouwen, is kenmerkend voor Gods activiteit in de wereld. Jezus deelt ons een verbazingwekkend geheim mee. God heeft ervoor gekozen de wereld te veranderen door het nederige, het bescheidene en het onmerkbare. Dat is altijd Gods

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

	<p>Strategie geweest; de wereld te veranderen door de samenzwering van het onbeduidende. Wie zou er ooit van gedroomd hebben dat God ervoor zou kiezen om door een baby in een koeienstal de wereld op zijn kop te zetten? God heeft het dwaze, zwakke, het onaanzienlijke uitverkoren. Het is nog steeds Gods handelswijze om door het pijnlijk onbeduidende zijn wereld te veranderen en zijn toekomst te scheppen (118)</p> <p>✓ Wat minderheden in aantallen missen, kunnen ze goedmaken door overtuiging en toewijding. Christenen maken nog niet één procent van de bevolking in Japan uit, maar ze zijn met veel meer dan twee procent aanwezig in een groot aantal landen. We zouden tot eer van God een geweldige invloed op de maatschappij kunnen hebben, zowel door evangelisatie als sociale actie. We hebben geen enkele rechtvaardiging voor een gevoel van vervreemding (119)</p>
2 <sup>e</sup> bijeenkomst	<p><b>Hoofdstuk 8 – Mensenrechten (pag. 213 t/m 234)</b></p> <p>✓ De 20<sup>e</sup> eeuw wordt gekenmerkt door geweld en het schenden van mensenrechten. In beide wereldoorlogen werden ongeveer 60 miljoen mensen gedood. In de Siberische werkkampen werden door Stalin miljoenen dissidenten geliquideerd. Ook het schrikbewind van de Rode Khmer (Cambodja) en Idi Amin (Uganda) en politieke en ideologische onderdrukking (Latijns-Amerika) levert het beeld op van miljoenen moorden en duizenden verdwijningen, en dan hebben we de vele jaren van onderdrukking van de mensenrechten in Zuid-Afrika en China nog niet eens genoemd (213,214)</p> <p>✓ Op de pagina's 215 en 216 worden meerdere voorbeelden genoemd, bijv. de vervolging en het doden van christenen door regeringen en volksmassa's omwille van hun geloof. Kidnapping, slavernij, marteling en het verbranden van kerkgebouwen zijn daar aan de orde van de dag</p> <p>✓ Er bestaan nog tal van andere manieren waarop mensen worden onderdrukt; van onrechtvaardige behandeling van de vluchtelingen, het lot van de vluchtelingen, van de gegijzelden en slachtoffers van terrorisme en de menselijke vernedering die wordt veroorzaakt door analfabetisme, racisme, armoede, honger en ziekte. Nog erger dan dit alles is echter dat – ondanks alle internationale protesten hiertegen – het gebruik van marteling doorgaat (215,216)</p> <p>✓ Gelijktijdig met het schenden van mensenrechten lijkt er ook een toenemende erkenning van mensenrechten en het garanderen daarvan op gang te komen. In zekere zin is dit niet nieuw. Plato en Aristoteles hielden zich al bezig met ideeën over vrijheid en gerechtigheid. Amerika en Frankrijk kijken terug op hun revoluties tegen het einde van de 18<sup>e</sup> eeuw, als de tijd waarin de burgers werden verzekerd van constitutionele rechten (216). Denk ook aan de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring (Thomas Jefferson, 1776)</p> <p>✓ Het was vooral WOII met zijn verschrikkingen van Hitlers barbarij en de door Japan bedreven gruweldaden die de rechten van de mens bovenaan de agenda van de wereld plaatste. In juni 1941 hield president Roosevelt zijn beroemd geworden 'State of the Union' toespraak, waarin hij uitkeek naar het ontstaan van een 'wereld die gebaseerd was op 4 elementaire vrijheden: de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van ieder mens om God te dienen op zijn manier, de vrijheid van behoefte, de vrijheid van</p>



## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

vrees' (217)

- ✓ In 1945 werden de Verenigde Naties opgericht. In het daaropvolgende jaar stelde de VN de Commissie van Mensenrechten in, die de opdracht kreeg een universele verklaring van de rechten van de mens te formuleren als het eerste element in de internationale Bill of Rights die zij moest opstellen (218)
- ✓ Het aannemen van de Universele Verklaring was slechts het begin. De Europese Conventie voor de bescherming van de mens (1950) werd gevolgd door de creatie van de Europese Commissie voor de rechten van de mens (1953), door het Europese Hof voor mensenrechten (1958). In 1961 werd Amnesty International opgericht (219)
- ✓ Dit is de paradoxale situatie; een universele verklaring over de rechten van de mens, een wijdverbreide schending ervan en een groeiende algemene onverschilligheid waarin christenen een aantal basale vragen dienen te stellen. Waarom hebben mensen bepaalde rechten? Hoe komen ze aan die rechten? Hebben christenen iets bij te dragen aan het voortgaande debat over mensenrechten? (219)
- ✓ De oorsprong van de rechten van de mens is de schepping. De mens heeft zich die rechten nooit toegeëigend. Die zijn hem ook niet door een of andere regering of autoriteit verleend. Die hebben we van het begin af aan bezeten. We hebben ze met het leven ontvangen uit de hand van onze Maker. Ze zijn onlosmakelijk met onze schepping verweven. Ze zijn ons verleend door onze Schepper ((220)
- ✓ De aard van de mensenrechten is afhankelijk van de aard van de mens wiens rechten het zijn. Het is dan ook een fundamentele vraag wat die rechten van de mens betekenen. Omdat de bijbel aandacht besteedt aan de goddelijke bedoeling voor de mens, heeft hij over dit onderwerp veel te zeggen. Het lijkt erop dat dit in drie woorden is samen te vatten: menselijke waardigheid, menselijke gelijkheid en menselijke verantwoordelijkheid (221)

#### **1). Menselijke waardigheid (p. 221 t/m 224)**

- ✓ In Genesis 1:27-28 wordt in drie achtereenvolgende zinnen de waardigheid van de mens genoemd
  - ) God schiep de mens naar zijn eigen beeld
  - ) Man en vrouw schiep Hij hen
  - ) God zegende hen en zei tot hen.. vervul de aarde en onderwerp die (221)
- ✓ De eerste is onze relatie tot God. Dat goddelijke beeld houdt rationele, morele en geestelijke hoedanigheden in, die ons onderscheiden van de dieren en ons verbinden met God. Alle menselijke rechten die we 'vrijheid van belijden, beoefenen en uitdragen van godsdienst, de vrijheid van godsdienst, geweten, gedachten en meningsuiting noemen, vallen onder de eerste rubriek van onze relatie met God (221)
- ✓ Het tweede unieke vermogen van de mens betreft onze relatie tot elkaar. De God die de mens maakte is Zelf een sociaal Wezen, één God die van eeuwigheid onderscheiden is in drie Personen. God maakte dus de mens, man en vrouw, en vertelde hun zich te vermenigvuldigen. Seksualiteit is zijn schepping. Het huwelijk is zijn instelling en menselijke gemeenschap zijn doel. Veel menselijke vrijheden vallen onder deze tweede rubriek van onze relatie met elkaar (222)



## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

- ✓ Onze derde relatie is onze relatie tot de aarde en haar schepselen. Alle menselijke rechten die wij noemen het recht op arbeid en rust, het recht om in de hulpbronnen van de aarde te delen, het recht op voedsel, kleding en onderdak, het recht op leven en gezondheid en het onderhouden daarvan, vallen dan ook onder deze derde rubriek van onze relatie tot de aarde (222)
- ✓ Alle menselijke rechten zijn ten diepste dus het recht van ons menszijn. Christenen hebben daaraan nog iets belangrijks toe te voegen, namelijk dat onze Schepper ons ook verlost en herschapen heeft ten koste van Zichzelf door de vleeswording en verzoening van zijn Zoon. 'Mijn waarde is wat ik waard ben voor God en dat is heel wat, want Christus is voor mij gestorven' (223)
- ✓ Onze waarde hangt af van hoe God ons ziet en van zijn houding tot ons. Als gevolg daarvan zijn de rechten van de mens niet onbeperkt, alsof we de vrijheid zouden hebben om maar alles te doen wat we willen. Ze zijn beperkt tot wat verenigbaar is met de mens zoals God ons gemaakt en bedoeld heeft. Het is van wezenlijk belang eerst de mens te definiëren en dan pas menselijke rechten (223)

#### 2). Menselijke gelijkheid (p. 224 t/m 228)

- ✓ De goede gaven van de Schepper zijn door menselijke zelfzucht bedorven. De geschiedenis van de wereld is dan ook een verhaal van strijd tussen mijn rechten uw rechten, tussen het welzijn van één persoon en het welzijn van allen, tussen het individu en de gemeenschap. Als de rechten van de mens in strijd zijn met de rechten van een ander mens, worden we voor een moeilijk ethisch probleem geplaatst (221)
- ✓ Het conflict tussen rechten, wat regelmatig in de bijbel voorkomt, neemt echter een heel andere vorm aan. Daarbij wordt nadrukkelijk gesteld dat een aantal machtige personen hun wil niet mag opleggen aan de gemeenschap en dat een gemeenschap de rechten van een persoon of een minderheid niet mag aantasten. De mozaïsche wet neemt de zwakken en de kwetsbaren zorgvuldig in bescherming (224)
- ✓ Wij mogen in onze houding ten aanzien van mensen niet partijdig zijn en sommige mensen – omdat ze rijk, beroemd of invloedrijk zijn – niet hoger achten dan anderen (Deut. 10:17, Deut. 1:16-17. Ook de rechters van Israël mogen geen partijdigheid tonen. We vinden dit ook nadrukkelijk genoemd in het Nieuwe Testament. God is de onpartijdige Rechter. Ook Jezus zette de rijken en de machtigen niet op een voetstuk, noch verachtte Hij de arme en de zwakke. Hij behandelde een ieder hetzelfde, wat hun sociale status ook was (225)
- ✓ Het beste voorbeeld van dit principe vinden we in het boek Job (Job 31:13-15). Heeft Hij die mij in de moederschoot maakte, ook hem niet gemaakt? In dezelfde trant gaat hij verder ten aanzien van de armen en behoeftigen, weduwen en wezen. We hebben gelijke rechten omdat we eenzelfde Schepper hebben. Zowel de waardigheid als de gelijkheid van mensen worden in de Schrift teruggevoerd tot onze schepping (226)
- ✓ Dit principe komt in de nieuwtestamentische gemeenschap zelfs nog duidelijker tot uiting, omdat we dezelfde Verlosser hebben. Jakobus wil het klassenonderscheid in de openbare eredienst uitsluiten. Hij stelt nadrukkelijk dat er onder de gelovigen in Jezus Christus geen onderscheid gemaakt mag worden tussen rijk en arm (2:1-9). Alle schendingen van mensenrechten zijn in strijd met de gelijkheid die we door de schepping

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

genieten. 'Wie de behoeftige verdrukt, smaadt diens Maker (Spreuken 14:31) (226)

- ✓ Het feit dat er bij God geen sprake is van 'aanzien des persoons' is het fundament van de bijbelse traditie van het profetische protest. De profeten hadden de moed de tirannie van leiders af te wijzen, met name die van de koningen van Israël en Juda. Stott werkt enkele voorbeelden kort uit (David: 2 Samuël 11-12, Achab en Naboth, 1 Koningen 21) (227)

### 3). Menselijke verantwoordelijkheid (p. 228 t/m 232)

- ✓ Regelmatig wordt uit het oog verloren dat mensen niet alleen rechten hebben, maar ook plichten en verantwoordelijkheden. 'We hebben twee longen. Je kunt niet met de ene long ademen en met de andere niet. We dienen onze rechten en plichten in evenwicht te houden' (228)
- ✓ Stott doet in deze pagina's een poging het verband tussen rechten en verantwoordelijkheden aan te geven. De bijbel heeft heel wat te zeggen over de verdediging van de rechten van iemand anders, maar zegt slechts heel weinig over de verdediging van onze eigen rechten. We worden daarentegen regelmatig op onze verantwoordelijkheden gewezen (Matt. 22:40)
- ✓ In feite is wat de Bijbel bevat een 'universele verklaring van de verantwoordelijkheden van de mens (in het bijzonder het liefhebben van God en de naaste), niet van de rechten van de mens. (Christopher Wright)
- ✓ Van dit verantwoord afzien van eigen rechten is Jezus Christus het grote voorbeeld (Fil. 2:6-7). Zijn hele leven lang is Hij het slachtoffer geweest van de schending van mensenrechten (229). Het afzien van rechten, hoe onnatuurlijk en idealistisch dat ook mag lijken, is een essentiële karaktertrek van Gods nieuwe gemeenschap (Marc. 10:42 – 45). De liefde zoekt zichzelf niet (1 Kor. 13:5). En deze – door Jezus zelf geleerde – fundamentele houding geldt in iedere situatie. Christenen moeten hun onderlinge meningsverschillen zelf beslechten. Veel beter is: 'Waarom lijdt u niet liever onrecht (1 Petr. 2:23). Het niet vergelden van Jezus ging gepaard met het zich overgeven aan God (229)
- ✓ Het afzien van rechten is niet hetzelfde als een berusting in het kwaad. De reden dat wij niet oordelen is dat dit aan God is voorbehouden en dat het ons niet toekomt (Rom. 12:19). Bovendien komt Christus terug en dan zal alle kwaad geoordeeld worden (230)
- ✓ Een christelijk perspectief op mensenrechten is
  - ) We bevestigen de waardigheid van de mens
  - ) We bevestigen de gelijkheid van alle mensen
  - ) we bevestigen de menselijke verantwoordelijkheid (230)
- ✓ Daaruit volgen twee belangrijke conclusies
  - 1). We hebben te aanvaarden dat de rechten van een ander onze verantwoordelijkheid zijn. De wet en de profeten, Jezus en zijn apostelen, zij allen leggen ons de verplichting op de armen te dienen en voor machtelozen op te komen
  - 2). We moeten Christus' bedoeling dat de christelijke gemeente een voorbeeld voor andere gemeenschappen moet zijn, serieuzer nemen. Stott denkt hier aan ons christelijk gedrag thuis en op het werk, maar in het bijzonder aan de plaatselijke gemeente (231)
- ✓ Een prachtig voorbeeld is de oprichting van de International Justice Mission. In samenwerking met de overzeese zendingsposten werd een

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu John Stott

	<p>begin gemaakt aan het steunen van de rechten van alle mensen, niet alleen van christenen, maar ook van niet-christenen, als ze te maken kregen met mishandeling en verdrukking. Zulke initiatieven laten de wereld zien dat christenen werkelijk betrokken willen zijn bij de behoeften en rechten van anderen (231, 232)</p>
3 <sup>e</sup> bijeenkomst	<p><b>Hoofdstuk 9 – Werk en werkloosheid (p. 235 t/m 263)</b></p>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Voor de meeste mensen neemt werk zo'n belangrijke plaats in hun leven in dat wij als christenen moeten weten hoe we daarover moeten denken en wat het betekent om werkloos te zijn. Ons werk neem dus 1/3 van de dag in beslag en in feite de helft van de tijd dat we wakker zijn (235)</li> <li>✓ Sommige mensen staan erg negatief tegenover hun werk en gevende indruk dat het iets is dat maar beter gemeden kan worden. Anderen zien hun baan als een noodzakelijk kwaad, een manier om de kost te verdienen en een vervelende consequentie van de zondeval. Weer anderen hebben geen enkel idee over werk. Ze hebben er nog nooit over nagedacht. Ze aanvaarden het gewoon. 'Ik werk om dezelfde reden waarom een kip eieren legt' (236). Met andere woorden, werk is een deel van onze menselijke natuur. We zijn van nature werkers, zoals een kip van nature eieren legt</li> <li>✓ Degenen die een christelijk idee over werken willen ontwikkelen kijken echter eerst naar de schepping. Door de val is werk soms moeizaam geworden, maar werk op zichzelf is een gevolg van onze schepping naar Gods beeld. God schiep de mens als een werkende mens. Hij gaf hen iets van zijn eigen heerschappij en Hij zei hun hun creatieve gaven te gebruiken met de opdracht het milieu in zijn naam te beheren en te ontwikkelen (237)</li> <li>✓ Wat is nu in het licht van de geopenbaarde waarheden over God, Christus en de mens, de christelijke opvatting over werk? (237)</li> </ul> <p><b>1). Zelfvervulling (p. 238 t/m 241)</b></p> <p>1). Ten eerst is werk bedoeld als vervulling van de werker. Dat wil zeggen dat een belangrijk deel van onze zelfvervulling als menselijke wezens naar Gods bedoeling, wordt gevonden in ons werk.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ In Gen. 1:28 zien we drie op elkaar volgende geboden, waarvan ieder gebod logischerwijze op het voorafgaande volgt. Onze potentie tot creatie werk is een essentieel onderdeel van Gods beeld in ons. Omdat de Schepper ons gaven heeft gegeven, is het ook zijn bedoeling dat we die zullen gebruiken. Hij wil onze vervulling, niet onze frustratie. Uit de eerste hoofdstukken van Genesis 'is de kerk ervan overtuigd dat werk een essentiële dimensie van het bestaan van de mens op aarde is'.</li> <li>✓ Het is echter overdreven om te stellen dat werk 'onmisbaar' is voor ons menszijn, want de climax van Genesis 1 is niet de schepping van de mens, man en vrouw, om de aarde te onderwerpen, maar de instelling van de sabbat. We zijn niet door ons werk het meest menselijk, maar door ons werk terzijde te leggen en God te aanbidden (239)</li> <li>✓ Hierin ligt een fundamenteel verschil tussen het marxisme en het christendom. Uiteindelijk is de mens geen 'homo faber', maar 'homo adorans'. Niettemin moeten we zeggen dat we – als we luiëren in plaats van actief te zijn of destructief zijn (in plaats van creatief) een</li> </ul>

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

fundamenteel aspect van ons menszijn ontkennen, niet voldoen aan Gods bedoeling in ons leven en op die manier een deel van onze vervulling verspelen (239)

- ✓ Het idee van zelfvervulling door arbeid is in sommige landen en streken – waar de soorten werkzaamheden zeer beperkt zijn – en bij bepaalde werkzaamheden moeilijker. Verder is er ook nog het saaie werk aan de lopende band (240). Ander handwerk, hoewel niet al te saai, wordt door sommigen als minderwaardig of zwaar gezien. Denk Bijv. aan het ophalen van huisvuil. Toch is het natuurlijk een dienst die van vitaal belang is voor de volksgezondheid en algemene hygiëne (241)

#### **2). Het dienen van anderen en God (p. 241 t/m 248)**

Werk is ook bedoeld als een dienstverlening aan de gemeenschap. Adam bewerkte de Hof van Eden niet alleen voor zijn eigen plezier, maar ook om zijn gezin te voeden en te kleden. In de bijbel zien we steeds weer dat de opbrengst van de grond in verband wordt gebracht met de behoeften van de hele gemeenschap (241)

- ✓ In de bijbel wordt werk ongetwijfeld beschouwd als een gemeenschappelijk project dat door de gemeenschap wordt uitgevoerd ten bate van de gemeenschap. Alle werk moet tot op zekere hoogte gezien worden als dienst aan de samenleving (242)
- ✓ Dit uitgangspunt werkt enig licht op de discussies over de doelstelling(en) van het bedrijfsleven. Een succesvolle onderneming moet
  - 1). Winst maken
  - 2). Adequate beloningen, goede vooruitzichten en goede werkomstandigheden voor de werknemers bieden
  - 3). Investeren in onderzoek en ontwikkeling
  - 4). Dividend uitkeren aan aandeelhouders
  - 5). Belasting betalen aan de regering
  - 6). De burgers dienenWaar het in de discussie vaak om gaat is de volgorde van deze doelstellingen (242).
- ✓ Alles zes doelstellingen waaraan een bedrijf moet voldoen, grijpen in elkaar. Niettemin zullen christenen de nadruk leggen op de dienstverlening aan de gemeenschap. Nog belangrijker dan de dienstverlening aan de samenleving is de dienst aan God, hoewel deze twee diensten niet gescheiden kunnen worden (243)
- ✓ Stott is van mening dat het juister is om werk te zien als iets wat tot Gods eer gebeurt. Op welke manier dan wel? God heeft het leven doelbewust zo ingericht dat Hij de mens nodig heeft om zijn doelstellingen te verwezenlijken. God gaf de cultuuropdracht aan de mens (243)
- ✓ Mooi voorbeeld. Een trotse tuinman die zijn dominee de schoonheid van zijn tuin liet zien toen alle perken in volle bloei stonden. Toen de dominee alle bloemperken zag, begon hij spontaan God te prijzen. De tuinman vond het echter maar niets dat God alle eer daarvoor kreeg. 'U had die tuin eens moeten zien toen God het nog helemaal alleen deed', Zei hij. Zijn theologie was helemaal juist. God gaf ons de natuur en wij voegen de cultuur eraan toe (244)
- ✓ God geeft inderdaad de grond, het zaad, zonneschijn en regen, maar wij moeten de grond bewerken, zaaien en oogsten. God geeft de vruchtbomen, maar wij moeten snoeien en de vruchten pikken. Waarom zou God anders een uier vol melk geven als wij de koe niet zouden

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

melken (Luther) (244)

- ✓ Dit idee van samenwerking tussen God en de mens is toepasbaar op alle eerbare arbeid (245). Stott noemt de voorbeelden van voortplanting, het opvoeden van kinderen. Zelfs als we volwassen zijn zijn we – hoewel we wat het leven zelf betreft afhankelijk zijn van God – ten aanzien van onze behoeften afhankelijk van elkaar. Dit betreft niet alleen onze lichamelijke behoeften, maar ook alles wat het leven van de mens rijker maakt, om onze geestelijke voeding nog maar niet te noemen (245)
- ✓ Dus wat ons werk ook is, in welk beroep ook, we dienen het te bezien als samenwerking met God en als dienstverlening aan de naaste om zo zijn bedoeling en groei tot menselijke volwassenheid te bevorderen (245)
- ✓ In sommige beroepen is die samenwerking direct en daarom gemakkelijk te zien (de boer, de geneesheer). Bij ander werk is de samenwerking indirect en moeten we even nadenken om die te zien (246)
- ✓ De samenwerking tussen God en mens in de ontwikkeling van de middelen in de schepping is dus duidelijk een bijbelse motivatie voor werk. In zijn boek 'Work in de Spirit' heeft dr. Miroslav Volf echter deze visie niet als onjuist, maar als ontoereikend aangevochten. In feite houdt hij ons voor dat we niet zozeer moeten terugkijken naar de oorspronkelijke schepping als wel vooruitzien naar de nieuwe schepping, waarvan de volheid nog moet komen. Er zal een fundamentele continuïteit bestaan tussen ons huidige lichaam en ons toekomstige opstandingslichaam. Daarom kijken we niet vooruit naar de vernietiging van de wereld, maar naar de transformatie ervan. Deze verwachting geeft menselijke arbeid zijn betekenis, omdat 'daardoor mensen op hun bescheiden en gebroken manier bijdragen aan Gods nieuwe schepping' (247)
- ✓ Stott stelt de vraag of christenen werkelijk met God kunnen samenwerken in de eschatologische verandering van de wereld. Is het Koninkrijk van God – zowel in zijn huidige realiteit als in zijn toekomstige volmaaktheid – niet een gave van God in plaats van een menselijke prestatie? (247)
- ✓ In het licht van de drie doelstellingen voor werk die we nu overwogen hebben, zijn we bereid een poging te doen om een definitie te formuleren: 'Werk is de besteding van energie – handenarbeid of geestelijke arbeid of beide – ten dienste van anderen, die de werker vervulling schenkt, de gemeenschap voordeel biedt en tot eer van God is'. Vervulling, dienstverlening en aanbidding hangen met elkaar samen (248)
- ✓ De belangrijkste component van betekenis in relatie tot ons werk is niet de combinatie van vaardigheid, streven en resultaat, maar het gevoel dat we erdoor krijgen, namelijk dat we bijdragen aan het dienen van de gemeenschap en van God Zelf. Het is het dienen dat voldoening schenkt, waarbij we onszelf ontdekken in dienst aan anderen. We moeten niet alleen dit perspectief op ons eigen werk te ontwikkelen, maar als we werkgever of bedrijfsleider zijn moeten we ook ons uiterste best doen dit bij onze werknemers te ontwikkelen (248)

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

#### **Het trauma van de werkloosheid (p. 249 t/m 251)**

Als we enigszins begrepen hebben welk een centrale rol werk in Gods bedoeling voor mannen en vrouwen is, dan zien we onmiddellijk hoe ernstig de bedreiging van werkloosheid voor ons menszijn is. Het is een schokkende ervaring om 'overbodig' verklaard te worden en het is nog erger om jezelf zo te zien. Er zijn veel mensen die met de angst rondlopen dat dit ook hen kan overkomen (249)

- ✓ Bepaalde sectoren van de arbeidsmarkt worden zwaar getroffen. Jongeren rond de 20 jaar, etnische groeperingen, gehandicapte en ongeschoolde arbeiders. Verder is er nog het groeiende probleem van langdurige werkloosheid en zelfs van werkloosheid die van de ene op de volgende generatie overgaat als een soort 'wreed geboorterecht' dat door de ouders aan de kinderen wordt doorgegeven (249)
- ✓ De toekomst is onvoorspelbaar en het wereldwijde probleem zou aanzienlijk groter kunnen worden. Hoewel de deregulering en de toenemende globalisering van markten grote voordelen hebben opgeleverd, hebben ze meestal een negatieve invloed op de arbeidsmarkt gehad. Bedrijven kunnen overal naar goedkope arbeidskrachten op zoek gaan. Regelmatig levert dat banenverlies in de geïndustrialiseerde wereld op, terwijl degenen die in de ontwikkelingslanden hierdoor een baan krijgen er meestal weinig beter van worden (249)
- ✓ De technologie blijft toenemen, met het gevolg dat werkzaamheden die aanvankelijk door mensen werden uitgevoerd, nu veel efficiënter door computers en robots worden overgenomen. Ook leiden nieuwe technologieën tot een voortdurende verandering op de arbeidsmarkten. Het heeft echter weinig zin om te proberen deze ontwikkeling tegen te houden. We zullen moeten leren met deze problematiek om te gaan (250)
- ✓ Werkloosheid is echter geen probleem voor statistieken, maar voor mensen. In de Derde Wereld – waar geen werkloosheidsuitkeringen bestaan – is het vaak een kwestie van werkelijk overleven, maar in het westen is het lijden meer psychisch dan fysiek. Het is een schrijnende persoonlijke en maatschappelijke tragedie (251)
- ✓ Bedrijfspsychologen hebben werkloosheid wel met rouwverwerking vergeleken. Ze geven drie stadia van verwerking aan. 1). Verbijstering. 2). Depressie en pessimisme. 3). Fatalisme. Het verlies van een baan is in bepaalde opzichten zoets als een gezinslid of een vriend verliezen (251)

#### **Oplossingen en lapmiddelen (p. 251 t/m 253)**

Hoe moeten christenen op de problemen van de werkloosheid reageren? De uiteindelijke oplossing ligt op het terrein van de macro-economie. Eind jaren 90 werd een belangrijke bijdrage van christelijke zijde aan het macro-economische debat geleverd door de publicatie van 'Unemployment and the Future of Work', een handreiking voor de kerken, dat was opgesteld door de Raad van Kerken van Groot-Brittannië en Ierland (252)

- ✓ Het rapport draagt een uitgesproken christelijk karakter wat betreft zijn opvatting over de noodzakelijkheid en waardigheid van werk en over werkloosheid als 'een sociaal kwaad van de grootste orde', dat onverenigbaar is met zowel liefde als rechtvaardigheid. De opstellers bevelen een aantal maatregelen aan die op langere termijn werkloosheid moeten uitbannen (252)
- ✓ Kan de kerk aan dit alles ook een steentje bijdragen? (253)



## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu John Stott

### De rol van de kerk (p. 253 t/m 259)

Stott noemt tenminste drie manieren waarop de kerk behulpzaam kan en moet zijn.

1). Velen van ons moeten hun houding ten aanzien van de werklozen wijzigen en ernaar streven die verandering ook in de maatschappij te laten doorwerken. Ongetwijfeld zijn hier en daar werkschuwe mensen te vinden, die helemaal niet werken willen en liever van de gemeenschap leven. Maar ze vormen slechts een kleine minderheid. De grote meerderheid van de werklozen wil graag werken, maar kan geen baan vinden. Ze zijn het slachtoffer van recessie of de nieuwe technologie. Er is daarom behoefte aan meer christelijk meeleven en meer pastorale zorg. Zeker binnen de christelijke gemeenschap mag er helemaal geen sprake zijn van stigmatisering van werklozen. We moeten de werkloze in de plaatselijke gemeente welkom heten en hem of haar alle steun geven; anders wordt ons vrome gepraat over 'het lichaam van Christus' een aanfluiting (254)

2). De kerk kan zelf initiatieven nemen. Veel gemeenten hebben in de laatste decennia plannen ontwikkeld, die van verbeeldingskracht getuigen, om een deel van het gebouw voor de erediensten te bestemmen en de rest van het gebouw voor andere doelen te gebruiken, in het bijzonder voor dienstverlening aan de plaatselijke bevolking. Een aantal van zulke centra (vroegere naam van het gebouw: kerk) wordt nu gebruikt voor kinderopvang, kleuterscholen, clubs voor moeders en peuters, jeugdgroepen en koffiebars. Of ook voor de hulpverlening aan werklozen (254)

Drie terreinen waarop de plaatselijke gemeente initiatieven kan ontplooiën:

- ✓ Pastorale zorg. Hoe ga ik om met mijn werkloosheid? Een centrum openstellen waar werklozen zomaar kunnen binnenlopen voor een gesprek, informatie, koffie en wat ontspanning
- ✓ Steun verlenen aan een plaatselijk initiatief waarbij jonge mensen een opleiding krijgen en langdurig werklozen tijdelijk werk kunnen vinden, wat de hele gemeenschap ten goede komt
- ✓ Het scheppen van banen (nieuwe banen en permanent werk)

Stott geeft een aantal voorbeelden van plaatselijke christelijke initiatieven die hij ontleend heeft aan een veel grotere lijst in het rapport 'Unemployment and the Future of Work' (p. 255 t/m 258)

3). Een besliste poging te doen om duidelijk te maken dat er een onderscheid is tussen werken en deelnemen aan het arbeidsproces. Als we deelnemen aan het arbeidsproces werken we (we worden niet betaald voor niets doen), maar als we werken, hoeven we nog niet deel te nemen aan het arbeidsproces. We kunnen werken zonder dat we ervoor betaald worden. Wat mensen demoraliseert is niet zozeer het gebrek aan betaalde arbeid, maar het gebrek aan werk en het niet gebruik maken van hun energie tot creatieve dienstverlening (257)

- ✓ Loon of salaris is belangrijk. Degenen die een werkloosheidsuitkering krijgen voelen zich dikwijls parasieten. Ten onrechte natuurlijk, want ze hebben er zelf voor betaald. Niettemin is de betekenis van het werk belangrijker dan het loon of het salaris voor ons gevoel van eigenwaarde (257)
- ✓ Zou de kerk niet een paar alternatieven aan moeten dragen voor gemeenteleden die hun extra vrije tijd goed willen besteden? Ook



## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

creatieve vrije tijd – hoewel niet betaald – is een vorm van werk. De mogelijkheden zijn groot: doe-het-zelf-werk, een avondcursus volgen, tuinieren, eigen groenten verbouwen, hout- en metaalbewerking, musiceren, schilderen, lezen en schrijven. Verder is er nog het brede terrein van de maatschappelijke hulpverlening, of die nu georganiseerd wordt door de plaatselijke gemeente, een vrijwilligersorganisatie of door eigen initiatief: het bezoeken van zieken, ouderen, het verfraaien van een bejaardentehuis, werken met lichamelijke of geestelijke gehandicapten, op kinderen passen, kinderen met leerachterstanden helpen met lezen en schrijven etc. ((258)

- ✓ Wanneer de werkloze de mogelijkheden niet heeft om de dingen te doen die zojuist genoemd zijn en de mogelijkheden ook niet geboden worden door de gemeenschap waarbinnen hij leeft, zou de kerk die dan niet kunnen bieden? En zouden de meeste plaatselijke gemeenten niet veel meer kunnen doen in het organiseren van dienstverlening aan de maatschappij? Werklozen, semi-werklozen en gepensioneerden moeten aangemoedigd worden om hun vrije tijd op een creatieve manier te besteden (259)

#### **Conclusies (p. 259 t/m 263)**

Stott noemt twee boeken, het eerste van een christen en het tweede van een niet-christen. Ze zien de toekomst zonder volle werkgelegenheid manmoedig onder ogen en houden een pleidooi voor een nieuwe manier van denken (Michael Moynagh, James Robertson). Beiden realiseren zich dat een maatschappij waarin betaald werk en vrijwilligerswerk gelijk gewaardeerd worden, een nieuwe financiële basis moet hebben. Zij stellen voor dat de overheid – in plaats van het ingewikkelde sociale zekerheidsstelsel, iedereen een ‘sociale uitkering’ geeft (Moynagh) of ‘een gegarandeerd basisinkomen (Robertson). Critici van deze voorstellen geven toe dat hierdoor de tweedeling in de maatschappij zou verminderen, de armoede uitgebannen zou worden, zwartwerken overbodig zou zijn, iedereen een grotere keuzemogelijkheid aangeboden zou krijgen en het niveau van vrijwilligerswerk verhoogd zal worden. Toch zien ze de voorstellen als een utopie (p. 260, 261)

- ✓ Kunnen we als christenen, die geloven dat werk een onmisbaar element in Gods bedoeling voor de mens is, berusten in het probleem van de op grote schaal voorkomende werkloosheid en zomaar zeggen dat het toch niet op te lossen is? Stott is van mening dat dit niet kan (261)
- ✓ In een wereld waarin het eigenbelang dat persoonlijk voordeel boven sociale betrokkenheid stelt, een positieve oproep tot opofferingsgezindheid moet klinken. Het wordt een kwestie van prioriteiten. In het streven naar algemeen welzijn is opoffering noodzakelijk. ‘Wij zijn van mening dat de ernstige gezwollen van werkloosheid en armoede niet geheeld kunnen worden zonder enige opoffering aan de kant van sommigen van ons die het beter hebben (262)
- ✓ Is zo’n oproep realistisch? We geloven in de erfzonde, namelijk dat onze menselijke natuur een aangeboren zucht tot egoïsme heeft. Het gevolg daarvan is dat we van nature hebzuchtig zijn en dat altruïsme en opoffering niet in onze aard liggen. We weten echter ook dat mensen hogere en betere intuïties hebben, waarop een beroep gedaan kan worden. In het bijzonder als duidelijk is dat individuele onbaatzuchtigheid tot zegen van de gemeenschap kan zijn (262)

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Uiteindelijk is het probleem van de werkloosheid noch economisch, noch politiek van aard, maar moreel en geestelijk. Christenen moeten het voorbeeld geven, want degenen die Jezus Christus willen volgen moeten niet door hebzucht, maar door opofferingsgezindheid gekenmerkt worden (262)</li> </ul>
	<p><b>Hoofdstuk 13 – Vrouwen, mannen en God (p. 341 t/m 381)</b></p> <p><b>De opkomst van het feminisme (p. 341 t/m 345)</b></p> <p>De onderdrukking van vrouwen is zo'n langdurige en wijdverbreide praktijk geweest dat het duidelijk is dat de door mannen beheerste maatschappij op dit punt herzien moet worden. Het feit dat Stott een man is, zo zullen sommigen zeggen, is niet alleen maar een nadeel, maar maakt het volkomen ongeschikt om hier iets over te zeggen. Misschien hebben ze wel gelijk. Hij voert twee punten ter verdediging aan. Hij heeft zorgvuldig geluisterd naar wat feministen – zowel christelijke als seculiere – zeggen, heeft een aantal van hun boeken gelezen en heeft zijn best gedaan om hun grieven, frustraties en zelfs woede te begrepen (1). Tegelijkertijd wil hij luisteren naar wat de Schrift over dit onderwerp heeft te zeggen. Dit dubbele luisteren is moeizaam, maar zeker de moeite waard (241,242)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ De verachting voor de vrouw in de antieke wereld is bekend (Plato, Aristoteles). Niet alleen in de heidenwereld treffen we dit primitieve seksisme aan, zelfs joodse schrijvers die door hun kennis van het OT beter hadden moeten weten, maken geringschattende opmerkingen over vrouwen (Josephus). Het is tragisch dat sommige vroege kerkvaders, die meer beïnvloed werden door de standpunten van de Grieken en de Talmoed dan die van de Schrift, soms eveneens denigrerend over de vrouw spraken (Tertullianus) (342)</li> <li>✓ In de 20<sup>e</sup> eeuw is de status en dienst van vrouwen eigenlijk in een snel tempo veranderd, met name in het westen. Dit raakt hun stemrecht, toegang tot iedere openbare functie, beroep en ambt, beloning voor hun werk (343)</li> <li>✓ Toen de feministische beweging aan kracht won, met name in de jaren zestig, begonnen sommigen van haar leiders zich militanter op te stellen (bijv. Germaine Greer, een Australische schrijfster en sprekerster. Ze riep op tot revolutie. Ze kwam in opstand tegen de stereotype van de vrouw als 'het seksuele object dat door alle mannen gezocht werd', en van wie de waarde niet in haarzelf gelegen was, maar in de vervulling van de opwinding die ze in anderen oproept (344) Ook haar kijk op mannen en is veranderd en haar opvattingen over huwelijk en moederschap. Nog overtuigender klonk het boek van Janet Radcliffs Richards 'The Sceptical Feminist' (344). Haar overtuiging was dat vrouwen lijdten onder systematisch sociaal onrecht vanwege hun geslacht. Er ontstond een beweging voor de eliminatie van het op het geslacht gebaseerde onrecht</li> <li>✓ Het zou echter een vergissing zijn om het feminisme te beschouwen als een beweging die voornamelijk uit niet-christenen voortkwam. Elaine Storkey corrigeert deze opvatting in haar goede, voornamelijk historisch en sociologisch onderzoek met de titel 'What's Right with Feminism' (345). Ze begint met een grondig, feitelijk verslag over de ongelijkheid en onderdrukking van de vrouw in de westerse samenleving en geeft daarna een kritische analyse van de drie hoofdstromingen binnen het seculiere</li> </ul>

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

feminisme: liberaal, marxistisch en radicaal. Vervolgens beschrijft ze dan de twee tegenovergestelde uitersten van de christelijke reactie. Ze eindigt met een 'derde weg' dat het bijbels feminisme terugvoert tot de Reformatie en waaraan het zijn theologische basis ontleent (345)

- ✓ Het is dus duidelijk dat het feminisme in zijn vormen – al of niet christelijk of post-christelijk – voor de kerk een dringende uitdaging vormt. Aan het feminisme kan niet zomaar worden voorbijgegaan als een seculiere, langskomende wagen, waar de moderne kerk zomaar even op springt. In het feminisme gaat het om de schepping, de verlossing, over liefde en rechtvaardigheid, menselijkheid en bediening. Het verplicht ons ertoe een paar diepgaande vragen te stellen. Wat betekent rechtvaardigheid in verband met mannen en vrouwen? Welke bedoeling heeft God met onze relaties en de rollen die we daarbij spelen? Wat is de betekenis van ons man- en vrouw-zijn (345)
- ✓ In een poging het bijbelse onderwijs ten aanzien van deze gevoelige onderwerpen samen te vatten en te synthetiseren, gebruikt Stott vier trefwoorden: gelijkwaardigheid, aanvulling, verantwoordelijkheid en bediening (345 v.v.)

#### 1). Gelijkwaardigheid (p. 346 t/m 352)

Wanneer we het goddelijk besluit in Gen. 1:26-28 samenvatten, dan zien we dat de nadruk ligt op drie fundamentele waarheden over de mens:

- ) God maakte (en maakt) hen naar zijn eigen beeld
- ) Hij maakte (en maakt) tot man en vrouw, waarbij Hij hen de vreugdevolle taak gaf zich te vermenigvuldigen
- ) Hij gaf (en geeft) hen de heerschappij over de aarde en haar schepselen (346)
  - ✓ Hun gelijkenis op God en hun rentmeesterschap werden door hen vanaf het begin gelijk verdeeld, omdat beide geslachten door God en naar Gods beeld geschapen zijn. Twee keer wordt er gesteld dat God de mens maakte naar zijn eigen beeld en de derde keer wordt de verwijzing naar het goddelijk beeld vervangen door de woorden 'man en vrouw'. Als beide geslachten het beeld van God dragen, dan lijkt het erop dat dit niet alleen betrekking heeft op ons mens-zijn, maar ook op onze pluraliteit (onze relatie van liefde die een afspiegeling is van de eenheid van de drie Personen van de Drie-eenheid) en zelfs van onze geslachtelijkheid (347)
  - ✓ We moeten de volle nadruk leggen op die passages van de Schrift, waarin over God in vrouwelijke (en in het bijzonder in moederlijke) termen wordt gesproken. Want deze teksten helpen ons de aard en de hoedanigheid van zijn 'vaderschap' duidelijk te maken (bijv. Deut. 32:18 en Jes. 42:14). Dit is een opmerkelijke verklaring dat Hij tegelijkertijd Israëls Vader en Moeder was. Daarom kon Israël verzekerd zijn van Gods bewarende trouw (Jes. 49:15, Jes. 66:13, psalm 131, Matt. 23:37, Lucas 15:8 v.v. (348)
  - ✓ Wanneer we nu terugkeren naar het verhaal over de schepping, is het dus duidelijk dat we al vanaf het eerste hoofdstuk van de bijbel de fundamentele gelijkwaardigheid van de geslachten wordt vastgesteld. Wat zowel in man als vrouw wezenlijk menselijk is, is de afspiegeling van het beeld van God dat beide geslachten dragen. En we worden ook beiden opgeroepen de aarde te beheren en met de Schepper samen te werken in de ontwikkeling van haar bronnen tot algemeen nut. Deze oorspronkelijke geslachtelijkheid werd echter door de zondeval verstoord. Een deel van Gods oordeel over de ongehoorzaamheid van

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

	<p>onze voorouders was zijn woord tot de vrouw 'Uw begeerte zal tot uw man zijn en hij zal over u heersen' (348).</p> <ul style="list-style-type: none"><li>✓ De overheersing van de man over de vrouw is niet een gevolg van de schepping, maar van de val. Bovendien hebben mannen dit oordeel van God misbruikt als een excuus om vrouwen verkeerd te behandelen en te onderwerpen op een manier zoals God nooit heeft bedoeld. Daar zijn uit allerlei culturen tal van voorbeelden van te geven. Hij geeft hiervan vier sprekende voorbeelden (349)</li><li>✓ In het Oude Testament was de man ongetwijfeld de patriarch en baäl (heer of heerser) van zijn familie. Maar de vrouwen in zijn familie werden niet veracht of slecht behandeld. Ze werden beschouwd als een integraal deel van de verbondsgemeenschap. Het huwelijk stond in hoog aanzien en diende als voorbeeld van Gods verbondsliefde tot Israël (349). De capaciteiten van een goede vrouw werden geprezen (Spreuken 31). Godvruchtige en ondernemende vrouwen zoals Hanna, Abigail, Naomi, Ruth en Ester werden bewonderd en voortdurend werd er op gewezen dat er voor weduwen gezorgd moest worden (350)</li><li>✓ Maar de profeten keken vooruit naar de dagen van het nieuwe verbond, waarin de oorspronkelijke gelijkwaardigheid van de geslachten weer hersteld zou worden. Want God zou zijn Geest uitstorten op alle vlees, inclusief zonen en dochters. Er zou geen sprake zijn van diskwalificatie op grond van geslacht (350)</li><li>✓ Toen kwam Jezus, geboren uit een vrouw (Gal 4:4). Het was echter niet zijn geboorte uit een vrouw die de vrouwen de mate van waardigheid teruggaf die bij de val verloren was gegaan, maar ook zijn houding ten aanzien van hen (Luc. 8:1 v.v.). Ook sprak Hij bij de put van Jakob met een Samaritaanse vrouw (Joh. 8:1 vv). Dat was ook het geval met de vrouw die op overspel was betrapt. Hij behandelde haar vriendelijk en weigerde haar te veroordelen (Joh. 7). Hij aanvaardde de liefde van een prostituée en legde haar liefde uit als dankbaarheid voor haar vergeving. Hij was waarschijnlijk de eerste man die deze vrouw met respect behandelde. Andere mannen hadden haar alleen misbruikt (Luc. 7:36) (350)</li><li>✓ Dit waren drie gelegenheden waarbij Hij in het openbaar in contact kwam met zondige vrouwen. Het werd ook als profaan gezien een vrouw de wet te onderwijzen. Het zou nog beter te zijn de woorden van de wet te verbranden, zo zei de Talmoed, dan ze toe te vertrouwen aan een vrouw. Maar Jezus brak met deze traditionele regels en gebruiken (Luc. 10:38 vv en Hij eerde een andere Maria als de eerste getuige van zijn opstanding (John 20:10 v.v.) Dit was allemaal volkomen nieuw (351)</li><li>✓ Uit de bekende tekst van Paulus in Galaten 3:28 kunnen we afleiden dat raciale, nationale, sociale en geslachtelijke verschillen irrelevant geworden zijn, omdat we 'wat onze verhouding tot God betreft in Christus zijn en een gelijke relatie met Hem genieten. Mensen van alle rassen en klassen en van beide geslachten zijn voor Hem volkomen gelijk. Allen worden gerechtvaardigd uit genade door het geloof alleen. Voor God en in Christus is er geen sprake van 'mannelijk en vrouwelijk'. We zijn volkomen gelijkwaardig (351)</li><li>✓ Geslachtelijke gelijkwaardigheid, die door de schepping is ingesteld maar door de val verdraaid is, werd door de verlossing die in Christus is, dus hersteld. Wat de verlossing herstelt is de val. Wat het herbevestigt is de schepping. In de nieuwe gemeenschap van Jezus zijn we niet alleen gelijk omdat we beiden delen in Gods beeld, maar ook omdat we beiden in</li></ul>
--	--

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

Christus erfgenamen zijn van zijn genade (1 Petr. 3:7). Deze trinitarische gelijkheid – ons gemeenschappelijk deelhebben in Vader, Zoon en Heilige Geest – kan door niets ongedaan gemaakt worden (352)

#### 2). Aanvulling (p. 352 t/m 357)

Hoewel mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn, zijn ze niet hetzelfde. Gelijkwaardigheid en identiteit moeten niet met elkaar verward worden. We verschillen van elkaar en we vullen elkaar aan, zowel psychologisch als fysiek. Gelijkheid in waarde betekent geen identificatie in rol. Wanneer we nu aandacht geven aan rolpastronen van man en vrouw, moeten we er echter voor waken onkritisch te berusten in de stereotypen die onze eigen cultuur ons voorhoudt, en we moeten zeker niet menen dat Mozes ze samen met de Tien Geboden van de berg Sinaï heeft meegebracht. We zouden dan de Schrift met de conventie verwarren (352)

- ✓ De Duitse uitdrukking die het terrein van de vrouw beperkt tot Kinder, Küche und Kirche is een duidelijk voorbeeld van mannelijk chauvinisme. De Schrift zegt niets over dit soort arbeidsverdeling. Het is ongetwijfeld uit bevrijdende voorzienigheid dat God ons twee scheppingsverhalen heeft gegeven, waarbij Genesis 2 Genesis 1 aanvult en verrijkt (353)
- ✓ Wat ons in dit tweede scheppingsverhaal wordt geopenbaard is dat – hoewel God man en vrouw aan elkaar gelijkwaardig maakte – Hij hen ook verschillende maakte. In Genesis 1 wordt mannelijkheid en vrouwelijkheid in verband gebracht met Gods beeld. In Genesis 2 worden e in verband gebracht met elkaar. Genesis 2 laat zien dat gelijkwaardigheid aanvulling betekent. Het is deze gelijkwaardige, maar verschillende positie die we maar moeilijk in stand kunnen houden, maar ze zijn niet onverenigbaar (354)
- ✓ Omdat ze door God met gelijke waardigheid geschapen zijn, moeten mannen en vrouwen elkaar respecteren, liefhebben en dienen en elkaar niet verachten. Mooi citaat van Matthew Henry: ‘De vrouw is niet uit zijn hoofd gemaakt, zodat ze boven hem zou staan, noch uit zijn voeten, zodat ze door hem vertrappt zou worden, maar uit zijn zijde om hem gelijk te zijn, van onder zijn arm om beschermd te worden en van dicht bij zijn hart opdat ze bemind zou worden’ (354)
- ✓ Het debat over het onderscheid tussen mannen en vrouwen gaat nog steeds verder. Zijn die verschillen alleen maar terug te voeren tot fysieke geslachtelijke verschillen (onveranderlijke biologische verschillen tussen man en vrouw) of tot het geslacht in het algemeen (veranderlijke culturele verschillen tussen mannelijk en vrouwelijk) (355)
- ✓ Het was een erkenning van de verschillen tussen de geslachten, die door feministen altijd geminimaliseerd werden, die in het begin van de jaren negentig leidde tot de publicatie van twee boeken die beide bestsellers werden:
  - ) You Just Don’t Understand, over ‘vrouwen en mannen in gesprek’ (Deborah Tannen)
  - ) Mannen komen van Mars, vrouwen van Venus (dr. John Gray)
- ✓ In dit verband is misschien goed de opmerkelijke Amerikaanse mannenbeweging ‘Promise Keepers’ te noemen. Het is geen doelgerichte reactie tegen het feminisme. Toch het lijkt een reactie te zijn die voortkomt uit de behoefte van de man om man te zijn. De tweede van de in totaal 7 beloften van de promise keeper is bijv. de belofte om ‘wezenlijke relaties met een paar andere mannen na te streven, omdat hij beseft dat hij

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

broeders nodig heeft om hem te helpen zijn beloften te houden' (357)

#### **Verantwoordelijkheid (p. 357 t/m 371)**

Alle theologen zijn het erover eens dat Genesis 1 de geslachtelijke gelijkwaardigheid leert en dat hoofdstuk 2 leert dat beide geslachten elkaar aanvullen. Aan deze concepten voegt Paulus echter het idee toe dat de man het 'hoofd is'. Hij schrijft zowel dat 'de man het hoofd is van de vrouw' (Ef. 5:23) als meer algemeen dat 'het hoofd van iedere man is Christus, het hoofd van de vrouw is de man en het hoofd van Christus is God' (1 Kor. 11:3). Maar wat betekent dit 'hoofd-zijn'? En hoe zou dit in overeenstemming kunnen zijn met de geslachtelijke gelijkwaardigheid en de aanvulling op elkaar? Naar Stotts mening zijn dit de kernvragen in het debat over de verhouding man-vrouw en over de ambtelijke bediening van de vrouw in de kerk (357)

Er zijn drie pogingen gedaan om de paradox tussen geslachtelijke gelijkwaardigheid en het hoofd zijn van de man op te lossen

#### **1). Poging 1**

De eerste mogelijkheid zouden we 'harde' standpunt kunnen noemen. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat 'hoofd zijn' dezelfde betekenis heeft als 'heerschappij', omdat van de man gezegd wordt dat hij het hoofd van de vrouw is, zoals Christus het hoofd van de gemeente is. Bij dit standpunt vat men Paulus' verbod voor vrouwen om in de gemeente te spreken en mannen te onderwijzen en zijn gebod voor de vrouw om onderdanig te zijn en te zwijgen op als een letterlijke, permanente en algemeen geldende richtlijn. Daaruit leidt men dan af dat – hoewel ook vrouwen bedieningen in de gemeente hebben – het leiderschap en het nemen van beslissingen, zowel in de kerk als thuis, aan de man zijn voorbehouden (358)

#### **2). Poging 2**

Er zijn mensen die tot het andere uiterste vervallen. Ze verwerpen iedere gedachte dat de man het hoofd zou zijn, omdat dit onverenigbaar zou zijn met de eenheid van de geslachten in Christus. Ze zijn van mening dat Paulus' onderwijs niet toepasbaar is, omdat het berust op een vergissing, verwarring, op culturele gebondenheid of omdat het betrekking heeft op een bepaalde situatie (358). Er zijn mensen die van mening zijn dat Paulus zich ten aanzien van zijn onderwijs over het hoofd-zijn van de man vergist. Hij begreep de volle betekenis van zijn eigen bewering niet dat in Christus noch man, noch vrouw is. Een andere manier om het idee dat de man het hoofd is te verwerpen is vanuit de verklaring dat het onderwijs van Paulus te verwarrend is om hierin werkelijk behulpzaam te zijn (358, 359) en in plaats daarvan aandacht te besteden aan de 'belangrijke waarheid dat vrouwen op dezelfde manier verlost zijn en dezelfde rechten ontvangen hebben'

- ✓ Wanneer Paulus' onderwijs geen vergissing was en ook niet te verwarrend om begrepen te worden, was het dan cultureel bepaald? Kunnen we beweren dat zijn standpunt dat de man het hoofd is, alleen maar gold voor zijn eigen dagen en dus voor de gemeenten in de eerste eeuw in de Grieks-Romeinse wereld en dat dit in onze moderne reactie dus niet langer van kracht is? Wanneer we het onderwijs van Paulus over mannen en vrouwen kunnen verwerpen op grond van culturele gebondenheid, kunnen we dan om diezelfde reden ook niet zijn onderwijs over huwelijk, echtscheiding en homoseksuele relaties en zelfs

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

	<p>over God, Christus en ons behoud afwijzen? Wanneer het onderwijs van de apostelen alleen maar bindend zou zijn voor hun eigen generatie, dan hoeft niets daarvan meer relevant en gezaghebbend voor ons te zijn (360)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>✓ De parallel tussen slaven en vrouwen en tussen de beweging voor afschaffing van de slavernij en de feministische beweging werd al in 1837 getrokken en de sleuteltekst in de redenering was Gal. 3:28 (361). De analogie tussen slaven en vrouwen is op twee punten helemaal onjuist (361)</li><li>✓ Paulus baseerde zijn onderwijs over de man als hoofd op de bijbelse leerstelling over de schepping. Hij vestigde de aandacht van zijn lezers op de prioriteit in de schepping (1 Tim. 2:13), de wijze van schepping (1 Kor. 11:8) en het doel van de schepping (1 Kor. 11:9) (361)</li><li>✓ Het is van belang op te merken dat Paulus' drie argumenten uit Genesis 2 en niet uit Genesis 3 genomen zijn. Dat wil zeggen dat ze op de schepping en niet op de zondeval zijn gebaseerd. En als we aan de feiten van onze schepping denken, zijn ze niet beïnvloed door de gewoonten van een voorbijgaande cultuur. Want wat door de schepping is ingesteld, kan geen enkele cultuur vernietigen. Het hoofdzijn van de man is een scheppingsgegeven en is niet cultureel bepaald (362)</li><li>✓ Kunnen we dan beweren dat Paulus zelf dit onderwijs niet van toepassing achtte voor alle tijden en plaatsen? De theologische poging om deze vermaningen te beperken tot bijzondere situaties in Korinte en Efeze is verbonden met de namen van Richard en Catherine Clark Kroeger. Stott werkt hun gedachten uit op p. 362 en 363.</li><li>✓ Stott oordeelt dat de theorieën met kennis van zaken en vernuft zijn ontwikkeld, maar dat het echter speculaties blijven. We vinden niets in de teksten van 1 Korinthiërs 14 of 1 Timoteüs 2 dat erop wijst dat Paulus het oog had op een feministische beweging in Korinte en Efeze. Bovendien geeft Paulus richtlijnen voor 'de vrouw' en voor 'vrouwen'. Zijn richtlijnen hebben betrekking op alle vrouwen en niet op bepaalde vrouwen. Tot slot, zelfs als kan worden aangetoond dat deze apostolische instructie betrekking heeft op een bijzondere situatie, dan blijft die van toepassing op vergelijkbare situaties in onze tijd (364)</li></ul> <p>We hebben gekeken naar de twee tegenovergestelde standpunten over verhoudingen tussen mannen en vrouwen. Enerzijds zijn er mensen die bevestigen dat de man het hoofd is. Anderzijds zijn er mensen die ontkennen dat de man het hoofd is. Echter, alle pogingen om van Paulus' onderwijs af te komen (argumenten: misvatting, verwarring, cultuurgebondenheid of culturele bepaaldheid) zijn op niets uitgelopen. Dat onderwijs blijft recht overeind. Het is geworteld in goddelijke openbaring en in de goddelijke schepping. Daarom is het van wezenlijk belang eraan vast te blijven houden omdat het blijvend en algemeen gezag is.</p> <p><b>3). Poging 3</b></p> <p>Om verder te komen is het noodzakelijk twee vragen te stellen.</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1). Wat betekent het dat de man het hoofd is?</li><li>2). Als we de betekenis van het hoofd-zijn van de man hebben vastgesteld, wat verbiedt dit dan eigenlijk? Welke bedieningen – als die er zijn – staan niet open voor de vrouw)?</li></ol> <p>In deze discussie gaat het dus om de betekenis en de toepassing van het hoofdzijn van de man (365). Hoe kunnen we de betekenis van het hoofd-zijn van de</p>
--	---



## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

man zorgvuldig en betrouwbaar interpreteren en de Schrift de gelegenheid bieden onze tradities in dit opzicht te hervormen? We moeten een bijbels begrip over het hoofd-zijn van de man ontwikkelen, dat ten volle overeenstemt met de geschapen gelijkwaardigheid van Genesis 1, met de uitstorting van de Geest op de pinksterdag op beide geslachten (Hand. 2:17 v.v.) en met hun eenheid in Christus en in zijn nieuwe gemeenschap (Gal. 3:28)

- ✓ Hoofd-zijn wordt op twee verschillende manieren uitgelegd
  - 1). Kephale (hoofd) betekent niet leider of heerser, maar bron of begin. Paulus beschreef de man als oorsprong van de vrouw, omdat de man eerst geschapen. Dit standpunt in terug te voeren tot een artikel met de titel 'The Meaning of Kephale in the Pauline apostles' en is sindsdien door veel schrijvers aangehaald of opgenomen in commentaren op de eerste brief aan de Korintiërs. De strijd over de betekenis van het woord duurt nog steeds voort. Stott vraagt zich af of we met deze controverse over de betekenis wel op het goede spoor zitten (365). Belangrijker is welke betekenis het Nieuwe Testament zelf aan dit woord toekent en dat wordt niet zozeer bepaald door zijn woordafleiding als wel door zijn context (366). Het is jammer dat het debat om de woordbetekenis draait om de keus tussen 'de bron van' en 'het gezag over'.
  - 2). Hoofd-zijn lijkt duidelijk een zekere vorm van gezag in te houden, waarbij onderdanigheid past, zoals God 'alles onder zijn (Christus') voeten heeft gesteld en Hem als hoofd boven al wat is, gegeven aan de gemeente' (Ef. 1:22). We moeten hier echter niet teveel nadruk op leggen. Er zal niet iemand zijn die onderdanigheid aan de man gelijk zal stellen aan de gehoorzaamheid die van kinderen aan hun ouders, van slaven aan hun meesters en van burgers aan hun overheid wordt verwacht. Het gaat hier om een heel andere relatie. Hoewel het woord 'onderdanigheid' formeel gezien een juiste vertaling is van het Griekse woord *hupatogé*, heeft het in het hedendaagse spraakgebruik de negatieve blijklank van inferioriteit, zelfs van militaire rang en discipline (366)
  - 3). Er is een derde mogelijkheid die een element van beide begrippen bevat (366). Enerzijds moet 'hoofd-zijn' verenigbaar zijn met gelijkwaardigheid. Anderzijds betekent hoofd-zijn een zekere mate van leiderschap, die echter niet het beste wordt omschreven in termen van gezag, maar van verantwoordelijkheid (36)
- ✓ De keuze van dit woord 'verantwoordelijkheid' is niet willekeurig. Het is gebaseerd op de manier waarop 'kephale' wordt opgevat in Efeziërs 5 en op de twee modellen die Paulus ontwikkelt om de verhouding tussen hoofd en lichaam duidelijk te maken. 1. Christus is het 'hoofd van de kerk in de betekenis dat Hij haar Behouder is. De essentie van zijn hoofd-zijn van de kerk is zijn opofferende liefde voor haar (Ef. 5:23-27). 2). Ook de mannen zijn verplicht hun vrouw lief te hebben als hun eigen lichaam. Dat de man het hoofd van zijn vrouw is, heeft dan ook meer te maken met zorg dan met leiding, meer met verantwoordelijkheid dan met gezag (367)
- ✓ Dit onderscheid heeft vérstrekkende gevolgen. Door de rol van de man zo te zien, denken we niet meer aan overheersing en het nemen van beslissingen, maar veel meer aan dienst en zorg (367). Er bestaat een veelvoud aan vormen van mannelijkheid, die alle gevormd zijn naar hun eigen cultuur. Mannelijkheid wordt altijd en overal geassocieerd met

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

	<p>macht (fysiek, beroepsmatig, politiek, financieel). Maar als we Jezus Christus zien als 'de sleutel tot het verstaan van wat het betekent man te zijn', dan wordt mannelijkheid 'het afleggen van macht om opofferende liefde te schenken. Als hij als haar hoofd zijn verantwoordelijkheid aanvaardt, geeft de echtgenoot zichzelf in liefde voor haar op, zoals Christus deed voor zijn lichaam, de kerk (368)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>✓ Zoals Christus zich voor zijn bruid overgaf om haar stralend en vlekkeloos voor te stellen, zo geeft de man zich op voor zijn vrouw om voorwaarden te scheppen, waarin ze kan groeien tot de volheid van haar vrouw-zijn. Maar wat is 'vrouwelijkheid' als het nodig is om voorwaarden te scheppen, zodat ze tot bloei kan komen (368)</li><li>✓ Op het gevaar af beledigend te zijn, denkt Stott dat het noodzakelijk voor ons is rekening te houden met Petrus' beschrijving van de vrouw als 'het zwakkere vat' (1 Petr. 3:7). Natuurlijk weten we dat vrouwen bijzonder sterk kunnen zijn. In sommige culturen doen ze al het zware handwerk. Maar in ieder maatschappij zijn mannen gemiddeld gezien groter dan vrouwen en gemiddeld gezien sterker dan vrouwen. Om die reden werken er dan ook uitsluitend mannen in de mijn. De reden waarom we ons soms in verlegenheid gebracht voelen is dat 'zwakheid' geen eigenschap is die door ons westerlingen bewonderd wordt (369)</li><li>✓ Petrus houdt ons voor het zwakke te eren. De erkenning dat de vrouw zwakker is, is niet onverenigbaar met Petrus' volgende verklaring in hetzelfde vers dat zij samen met haar man 'mede-erfgename is van de genade van het leven' (1 Petr. 3:7). Onder de rubriek van 'zwakheid' moeten we waarschijnlijk ook de kenmerkende vrouwelijke eigenschappen als zachtmoedigheid, tederheid, gevoeligheid, geduld en toewijding rekenen (369)</li><li>✓ Natuurlijk zijn ook mannen zwak en behoeftig. Beide geslachten zijn dus zwak, broos, kwetsbaar en zijn daarom afhankelijk van elkaar. Zonder vrouw – niet noodzakelijk als echtgenote, maar zeker als metgezel en helpster – is de man eigenlijk maar een half mens. We hebben elkaar dus nodig. Omdat mannen en vrouwen van elkaar verschillen, is de manier waarop ze elkaar nodig hebben ongetwijfeld ook verschillend (370)</li><li>✓ Wat zijn de fundamentele onderwerpen van de vrouwenbeweging? Willen vrouwen mannen worden? Nee, we willen alleen maar helemaal mens zijn. We willen alleen maar personen zijn die de vrijheid hebben om de wereld alles te geven wat onze individuele talenten, ons verstand en onze persoonlijkheid te bieden hebben. Dat is zo duidelijk Gods wil voor hen, dat de ontkenning of frustratie ervan als een ernstige vorm van onderdrukking moet worden gezien. Het is het fundamentele recht en de verantwoordelijkheid van de vrouw zichzelf, haar identiteit en roeping te ontdekken (370)</li><li>✓ Gelijkwaardigheid en partnerschap tussen de geslachten zijn gezonde bijbelse ideeën. Maar dat is niet het geval als daarbij het hoofd-zijn van de man als beschermende zorg wordt ontkend. De verwording van het hoofd-zijn van de man tot overheersing heeft ongetwijfeld vrouwen ervan overtuigd dat ze zichzelf in die vorm niet kunnen vinden. Alleen het bijbelse ideaal van het hoofd-zijn dat – omdat het onbaatzuchtige liefde is – aan Christus gelijkvormig kan worden genoemd, kan hen overtuigen dat het hun ware identiteit ten goede zal komen en niet vernietigd zal worden (371)</li></ul>
--	--

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

#### **Ambtelijke bediening (p. 371 t/m 381)**

Dat vrouwen door God tot bediening geroepen zijn, hoeft nauwelijks aangetoond te worden. Want 'bediening' is 'dienstverlening' (diakonia) en iedere christen, man en vrouw, jong en oud, wordt opgeroepen in de voetstappen te treden van Hem die zei dat Hij niet gekomen was om gediend te worden, maar om te dienen (Marc. 10:45). De enige vraag is wat voor vorm de dienst van de vrouw moet aannemen, of daaraan enige begrenzing gesteld moet worden en in het bijzonder of vrouwen een kerkelijk ambt kunnen vervullen (371)

- ✓ Sommige christenen die bijbels willen denken en handelen, zullen onmiddellijk zeggen dat de vrouw niet tot het ambt kan worden toegelaten. Niet alleen waren al de apostelen en de oudsten in het NT mannen, maar met de bijzondere instructie dat 'vrouwen in de gemeente moeten zwijgen' (1 Kor. 14:34) en dat het niet toegestaan is 'dat een vrouw onderricht geeft of gezag over de man heeft' (1 Tim. 2:12) is de zaak opgelost (372)
- ✓ Anderzijds kan er aan de hand van de bijbelse gegevens een pleidooi gehouden worden voor vrouwelijk leiderschap in de kerk, waaronder ook het leerambt. In het Oude Testament waren er zowel profetessen als profeten die door God geroepen en gezonden werden om zijn woord te verkondigen. Wat het NT betreft, hoewel Jezus inderdaad geen vrouwelijke apostelen had, openbaarde Hij zich na de opstanding het eerst aan vrouwen en Hij vertrouwde hen het goede nieuws van de overwinning toe (Joh. 20:10 vv. en Matt. 28:8 v.v.). In Handelingen en in de brieven wordt bovendien dikwijls naar vrouwen verwezen die het woord voerden en handelend optraden. Het lijkt erop dat Paulus vrouwelijke helpsters in zijn gevolg had, zoals dat ook bij Jezus zelf het geval was. Het valt op hoeveel vrouwen hij in zijn brieven noemt (Fil. 4:2 v.v., Rom. 16) (373)
- ✓ Het is waar dat alle bijbelse voorbeelden in de voorafgaande passages bedieningen van vrouwen waren, die charismatisch in plaats van institutioneel van aard waren, of informeel en particulier in plaats van officieel en in het openbaar. Niettemin, als God het geen bezwaar achtte vrouwen een onderwijzende taak te geven, dan ligt de bewijslast bij de kerk om aan te tonen waarom er geen vrouwen mogen worden aangewezen voor vergelijkbare verantwoordelijkheden (374)
- ✓ Er is nog een argument dat pleit voor de vrouw in het ambt, inclusief leiderschap en leerambt. Dat is echter meer algemeen dan deze specifieke verwijzingen. Op de Pinksterdag stortte God, als vervulling van de profetie, zijn Geest uit op 'alle mensen'. Als de Geest geschonken werd aan alle gelovigen van beide geslachten, moet dat ook met zijn gaven zo zijn. We moeten daarom dan ook tot de conclusie komen dat Christus niet alleen charismata geeft aan vrouwen – waaronder ook de gave van het geven van onderwijs – maar dat Hij naast zijn gaven ook oproept om die te ontwikkelen en te beoefenen in zijn dienst en in de dienst aan anderen voor de opbouw van zijn lichaam (374)
- ✓ **1 Korinthiërs 14**  
Nu keren we terug naar het dubbele gebod dat vrouwen moeten zwijgen in de openbare samenkomst. Hoe moeten we met die teksten omgaan? In 1 Kor. 14 houdt Paulus zich bezig met 'gepast en ordelijk' gedrag in de openbare eredienst (vers 40). Misschien is zijn bevel om te zwijgen meer

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

gericht tot babbelachtige vrouwen in de gemeente dan tot alle vrouwen. Het is zeker geen verbod in absolute zin; hij gaat ervan uit dat sommige vrouwen in de gemeente bidden en profeteren (1 Kor. 11:5). Praatzieke vrouwen moeten in de gemeenten zwijgen en – als ze vragen hebben – die thuis maar aan hun man stellen. Het kan nauwelijks een verbod zijn voor al het spreken van vrouwen in de kerk. Niet alleen heeft Paulus eerder al gewezen op profetessen (11:5), maar hij staat hier een ieder toe een bijdrage te leveren in de vorm van een psalm of een lering of een openbaring of een tong of een uitlegging (v. 26), zonder dat hij dit beperkt tot de mannen (375)

✓ 1 Timoteüs 2:11-15

De apostel geeft richtlijnen voor de openbare eredienst en over de respectievelijke rol daarin van mannen (vers 8) en vrouwen (vers 9 v.v.) Zijn instructies lijken nogal algemeen. Wat Stott bij deze zinnen opvalt is dat er twee tegenstellingen worden genoemd. Het gaat hem nu vooral om dit laatste punt 'in alle onderdanigheid' en 'gezag'. Dat is het steeds weer herhaalde onderwijs van Paulus over onderdanigheid van de vrouw aan het hoofd-zijn van de man bevestigd. Dit onderwijs ligt stevig verankerd in het verslag over de schepping. Maar de andere vermaning (het gebod om te zwijgen en geen onderricht te geven) is niet zomaar een toevoeging. Is het mogelijk om hier een culturele toepassing in te zien in de eerste eeuw? Is het ook mogelijk dat de eis voor de vrouw om te zwijgen geen absoluut verbod voor de vrouw was om mannen te onderwijzen, maar dat het een verbod was voor allerlei vormen van onderwijs door vrouwen die de mannen zelf wilden overheersen? Zijn voorzichtige antwoord op beide vragen is bevestigend (376)

- ✓ Stott is van mening dat er situaties zijn waarbij het volkomen gepast is dat vrouwen onderricht geven, ook aan mannen, mits het niet hun bedoeling is om daarmee op een ongepaste manier gezag over hen te krijgen. In zulke gevallen moet er aan drie voorwaarden voldaan worden, die met de inhoud, de context en de vorm van het onderwijs in verband staan (376)

#### 1). De inhoud van het onderwijs

Jezus koos zijn apostelen. En het waren allen mannen. De situatie vandaag de dag is echter helemaal anders. De canon van de Schrift is lang geleden al voltooid en er leven geen apostelen van Christus meer die vergelijkbaar zijn met de twaalf apostelen of Paulus. De belangrijkste taak van de tegenwoordige christelijke leraren is om de overgedragen leer van de apostelen in het NT te bewaken en uit te leggen. ZE spreken dan ook niet op eigen gezag, maar ze stellen zichzelf en hun onderwijs onder het gezag van de Schrift. Als dit zo is, mogen ongetwijfeld ook vrouwen onderricht geven (376)

#### 2). De context van het onderwijs

Die zou moeten bestaan uit een groepsbediening in de plaatselijke gemeente. Paulus stelde in ieder gemeente, direct of indirect, oudsten aan (Hand . 14:23, Fil. 1:1 en Tit. 1:5). In onze tijd komen veel plaatselijke gemeenten terug op de onbijbelse bediening van één man en gaan weer terug naar het gezonde nieuwtestamentische pastroon van een meervoudig pastoraal opzicht. De leden van een groep kunnen gebruik maken van elkaars gaven en in de groep moet zeker ook een vrouw of een aantal vrouwen worden opgenomen (377)

## Module – de relevantie van de boodschap van de Bijbel voor het leven nu

### John Stott

#### 3). De manier waarop dit onderwijs wordt gegeven

De derde voorwaarde voor aanvaardbaar onderwijs door vrouwen betreft de manier waarop dit wordt gegeven. Christelijke leraren mogen nooit vuurvreters zijn, of het nu mannen of vrouwen zijn. De nederigheid van christelijke leraren moet zowel tot uiting komen in hun onderdanigheid aan het gezag van de Schrift als in hun persoonlijke bescheidenheid. De apostel Petrus drong er bij zijn mede-ouderlingen op aan om de kudde van God die bij u is te hoeden uit bereidwilligheid en als voorbeelden van de kudde (1 Petr. 5:1-5)

Het lijkt er dus op dat het bijbels gezien toelaatbaar is dat vrouwen mannen onderrichten, mits de inhoud van hun onderwijs bijbels is, dit plaatsvindt in de context van een team en dit in alle nederigheid wordt gegeven. Want in zo'n situatie kunnen zij hun gaven beoefenen zonder de verantwoordelijkheid van hoofd-zijn op te eisen, wat hun niet toekomt. Betekent dit nu dat vrouwen in het ambt bevestigd kunnen en moeten worden? De moeite die Stott ermee heeft om hierop een rechtstreeks antwoord te geven, hangt samen met alle verwarring die rondom dit onderwerp is ontstaan Maar als in de openbare bevestiging in het ambt Gods roeping en gaven worden erkend, en als daarmee aan de betreffende persoon een machtiging wordt gegeven de hierboven beschreven bediening uit te oefenen, is er a priori geen enkele reden waarom vrouwen niet in het ambt bevestigd zouden worden (378) De beste manier om de bediening van vrouwen te verzoenen met het hoofd-zijn van de man acht Stott de bevestiging van de vrouw in het ambt in een plaatselijk team. Ze krijgen dan alle gelegenheid om hun door God gegeven gaven te beoefenen, waarbij tegelijkertijd het hoofd-zijn van de man wordt erkend (378)

Het hoort bij de strijd die wij als christenen moeten voeren temidden van en ook tegen het overheersende seculiere denken dat we getuigen van de twee bijbelse uitgangspunten van zowel de gelijkwaardigheid van de geslachten als van het hoofd-zijn van de man. We doen dit in de kerk en de maatschappij en ook thuis, terwijl we intussen van gedachten blijven wisselen over de manier waarop dit het beste kan gebeuren (380)

Als God vrouwen geestelijke gaven geeft (wat Hij doet) en hen daarbij roept die gaven tot algemeen welzijn te gebruiken (wat Hij doet), dan moet de kerk Gods gaven en bedieningen erkennen, vrouwen de mogelijkheid bieden hun gaven te gebruiken en hen te 'wijden' (Dat wil zeggen in dienst stellen en machtigen) om de hun door God gegeven bediening uit te oefenen, ten minste in teamverband. Onze christelijke leerstellingen over schepping en verlossing zeggen ons dat God wil dat de gaven die Hij zij volk schenkt tot vervulling komen en niet worden verwaarloosd, zodat zijn kerk erdoor verrijkt zal worden (381)